

سید محمدصادق قنادزاده، معاون ارتقای کسب و کارهای بین‌المللی سازمان توسعه تجارت در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» از کلیت برگزاری نمایشگاه جزئیاتی ارائه می‌کند. از تعداد شرکت‌کنندگان خارجی که وزن حضور آنها متناسب با سیاست‌های کلی تجاری کشور است؛ کشورهای دوست و همسو، همسایگان، آفریقا و چین حضوری پررنگ دارند و عربستان نیز برای نخستین بار در ۱۰ سال گذشته در چنین رویدادی در ایران دارای نماینده است. به گفته این مسوول دولتی، در نمایشگاه اکسپو امسال با تعامل بیشتر دولت و بخش خصوصی، با برنامه‌ریزی دقیق‌تری در زمینه برگزاری نشست‌های رو در روی تجاری (B2B) پیش رفتیم و تلاش شد زیرساخت‌های قوی‌تری در این دوره نسبت به دوره قبل ایجاد شود و نقشی که دولت برعهده گرفته است تنها ریل‌گذاری و ظرفیت‌سازی است و نه کاری جز این. او همچنین از حضور منظم و یکپارچه اتاق‌های مشترک، به عنوان رکن بین‌الملل تجارت خصوصی در این دوره خبر می‌دهد. در ادامه مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

در برگزاری اکسپو امسال تا چه اندازه به استراتژی‌های کلان کشور، به‌ویژه موارد مورد تاکید دولت سیزدهم در حوزه تجارت توجه و تاکید وجود داشته است؟

به طور کلی نمایشگاه ویرترین توانمندی‌های صادراتی کشور است و هر نقطه قوتی که وجود داشته باشد در آن حاضر است. علاوه بر این در سیاست‌گذاری نمایشگاه، که در کارگروه تخصصی انجام می‌گیرد، ما به چند مورد پرداختیم. ما حدوداً ۲۰۰ تا ۳۰۰ مورد تقاضای برگزاری رویداد در سایت نمایشگاه دائمی داریم و بیش از ۴۰۰ تا ۵۰۰ تقاضا برای پايون‌های ایران در خارج از کشور. وقتی بر اساس مزیت‌های نسبی و مطلق گروه‌های کالایی برنامه‌ریزی شود و با توجه به اینکه باید از خام‌فروشی به سمت صادرات محصولات پیچیده‌تر و با ارزش افزوده بالاتر حرکت کنیم، آنگاه سیاست تجاری بر این اساس شکل می‌گیرد.

با توجه به شرایط منطقه آیا متنوع کردن شرکای تجاری نیز همچون گذشته از اهداف اکسپو و دولت به حساب می‌آید؟

دومین راهبرد متنوع کردن شرکای تجاری است. اتفاقاً ما سعی داریم با استفاده از ابزار صدور مجوزها در این دو حوزه استفاده کنیم. برای نمونه اگر ما در تولیدات سلامت و غذایی مزیت داریم، مجوزهای ما برای پايون‌های خارجی نیز بر همین اساس است. مساله دیگر کشورهای دارای اولویت است؛ به این معنی که اگر دولت اعلام کرده است که همکاری با کشورهای همسو و همسایه در اولویت است، به همین نسبت فراوانی مجوز برای این کشورها در نمایشگاه بیشتر است. این دو سیاست کلی است. ما از ۱۸۰ مجوزی که دادیم بر همین اساس است.

به طور مشخص آیا اولویت‌های جغرافیایی مورد تاکید دولت که شامل اوراسیا، کشورهای همسایه، آفریقا و کشوری نظیر پاکستان می‌شوند حضوری متفاوت خواهند داشت؟

تاکید ما بر همین مناطق جغرافیایی است و اگر تصمیمی نیز برای افزایش تعداد رایزنان تجاری اخذ شده است، بر اساس همین اولویت است. برای نمونه رایزنان ایران در عراق به ۴ نفر افزایش خواهند یافت، آفریقا از ۴ نفر به ۱۴ نفر خواهد رسید و همین‌طور در چین و دیگر کشورهای مورد تاکید؛ همین‌طور در تعداد مجوزهای مراکز تجاری نیز افزایش صورت می‌گیرد.

نقش رایزنان در پیشبرد کلی تجارت خارجی و از جمله نمایشگاه امسال چه بوده است؟

دستاوردهای فراوانی در این حوزه توسط رایزنان فراهم شده اما متأسفانه آنچنان که باید معرفی و برجسته نشده است. در این دو سال حقیقتاً رایزنان تجاری کارهای اساسی و فراوانی انجام دادند. رایزنان تنوع وظایف بالایی دارند، از بازاریابی تا عقد توافق و مانع‌زدایی و بسیاری وظایف دیگر. با قاطعیت می‌گویم در تمام کشورهایی که رایزن ارسال شده است، آن رایزن وزن قابل‌ملاحظه‌ای پیدا کرده و شکوفایی به بار آورده است.

آیا عربستان سعودی در نمایشگاه حضور خواهد داشت؟ اگر بله تا چه حد پررنگ است؟

عربستان در نمایشگاه حضور دارد؛ ما از وزرای اقتصادی و اتاق‌های بازرگانی این کشور برای حضور در نمایشگاه دعوت کردیم. تعدادی از تجار نیز برای شرکت ثبت‌نام کرده‌اند و تاییدیه داده‌اند که این خود اتفاق تازه‌ای در مقیاس ۱۰ سال گذشته است. در بحث کلان‌تر، سعی ما بر این بوده است که محور ارتباط با این کشور اتاق‌ها و بخش خصوصی باشند. در این سطح نشست‌ها در حال برگزاری است و برای سطوح بالاتر نیز در حال برنامه‌ریزی هستیم.

دیگر شرکای بزرگ تجارت ایران، برای نمونه و مهم‌تر از همه چین و کشورهای اوراسیا تا چه حد از اکسپوی امسال استقبال کرده‌اند؟

بزرگ‌ترین هیات خارجی که در نمایشگاه حاضر می‌شود هیات چینی است و باکیفیت‌ترین نیز هست. حدود ۳۰۰ نفر از ۲۰۰ شرکت و برند چینی در نمایشگاه حضور خواهند یافت. همچنین حجم گسترده‌ای از ملاقات‌های B۲B و مستقیم، توسط تیمی که تنها به همین منظور تشکیل شده است، برنامه‌ریزی شده. به دلیل همین حجم بالای کار باعث شده است که اصلاً رایزن چین به ایران بازگردد. او همین پرسش را درباره شرکت‌کنندگان از اوراسیا توضیح داد و گفت: بیش از ۲۰۰ نفر از روسیه ثبت‌نام داشته‌ایم، که نفراتی هستند که از طریق سفارت ثبت‌نام کرده‌اند و تعدادی نیز مستقلاً شرکت می‌کنند. از قزاقستان و ارمنستان نیز با هیات‌هایی پرتعداد شرکت خواهند کرد و مجموعه اوراسیا در میان شلوغ‌ترین هیات‌هاست.

آیا با این پیش‌بینی که شما از اکسپو ۲۰۲۴ و حضور شرکت‌ها و کشورها دارید، تصور می‌کنید قراردادهای انعقادی بین تجار ایرانی و خارجی بیشتر شود؟ پیش‌بینی شما از تعداد قراردادهایی که منعقد خواهد شد و نیز مکانیزم پیگیری آنها پس از عقد قرارداد چیست؟

یکی دو نکته را باید در ابتدا ذکر کرد. نخست اینکه در دولت وظیفه ما ریل‌گذاری برای حرکت بخش خصوصی است. البته حتماً پیگیری خواهیم کرد، اما انعقاد قرارداد به تفاهم میان دو بخش خصوصی کشورها بستگی دارد. کار ما ظرفیت‌سازی است. ما کل تجارت را با اراده مشوق‌ها به ایران دعوت کرده‌ایم و نیز از بهترین شرکت‌های ایرانی در نمایشگاه حضور دارند. این ظرفیت‌سازی مورد اشاره و تاکید دولت است. در نمایشگاه اکسپو امسال با تعامل بیشتر دولت و بخش خصوصی، با برنامه‌ریزی دقیق‌تری در زمینه برگزاری نشست‌های رو در روی تجاری (B۲B) پیش رفتیم و تلاش شد زیرساخت‌های قوی‌تری در این دوره نسبت به دوره قبل ایجاد شود. در این راستا یک تیم جداگانه برای مدیریت B۲Bها ایجاد کرده‌ایم؛ تمام جزئیات آن به این طریق مشخص شده و پلتفرمی نیز برای آن طراحی شده است. برای نمونه تاجری در یک حوزه مشخص تقاضای ملاقات مستقیم دارد، او می‌تواند تمامی فعالان این حوزه را در ایران ببیند. پیش‌بینی ما این است که بتوانیم ۳ هزار میتینگ را همزمان هماهنگ کنیم. البته یکی از مشکلاتی که در این زمینه وجود

دارد، حتی برای برآورد حجم قراردادهای سال قبل، این مساله است که بخش خصوصی به دلایل قابل قبولی از گزارش حجم قراردادهای خود پرهیز می‌کند و گزارش‌هایی که ما داریم عمدتاً از خارجی‌هاست. اما حدس ما این است که در این دوره حجم قراردادها چند برابر باشد.

فرمودید امسال بخش خصوصی را به امور آماده‌سازی وارد نکردید. آیا بخش خصوصی فقط در نمایشگاه شرکت می‌کند یا حضور دیگری نیز در بخش‌های اجرایی دارد؟

البته امسال نیز تمامی امور به بخش خصوصی محول شده است. اتفاقاً عمده کار مربوط به اتاق بازرگانی است. امسال با توجه به روابط خوبی که با اتاق بازرگانی ایجاد شده است، تمامی اتاق‌های مشترک به شکل یکجا، حضور دارند و این پیشرفتی نسبت به پراکندگی و محدودیت حضور سال گذشته است.

چرا گروه‌های کالایی در اکسپوزیسیون امسال به نسبت سال قبل کاهش یافته است؟

ما محدودیت ۴۰ تا ۵۰ هزار متری داریم و نیز با توجه به اولویت‌های کالایی دارای مزیت، تلاش کردیم ۶ گروه کالایی که بیشترین شانس صادرات را دارند تعیین و برای حضور در نمایشگاه آماده کنیم که بیشترین توانمندی‌های کشور را نشان می‌دهد.

به نظر می‌رسد شرکت‌های کوچک و متوسط به نسبت حضور کم‌رنجی دارند و تاکید بر حضور شرکت‌های بزرگ بوده است. این موضوع دلیل مشخصی دارد؟

این‌طور نیست که ما کاملاً شرکت‌های کوچک و متوسط را به کناری گذاشته باشیم. هم به سازمان صنایع کوچک فضا و فرصت داده‌ایم و هم شرکت‌های خرد منتخب شرکت می‌کنند. اما نباید از این نکته غافل شد که برای موفقیت در یک نمایشگاه عمومی ۵ روزه، شانس شرکت‌های کوچک و متوسط به نسبت یک شرکت بزرگ بسیار پایین است و شاید بهتر باشد این شرکت‌ها در نمایشگاه‌های تخصصی خود حضور پیدا کنند که شانس موفقیت بالاتری دارد. اما در این نمایشگاه طبیعتاً از شرکت‌هایی که می‌توانند به تشکیل زنجیره موفق شوند میدان می‌دهیم، آن شرکت‌ها خود باعث شکوفایی شرکت‌های کوچک و متوسط می‌شوند.

درباره جو سیاسی کنونی و احتمال به وجود آمدن محدودیت در سفر تجار خارجی آیا تاثیری در برگزاری نمایشگاه در موعد مقرر خواهد داشت؟

در روزهای گذشته ما به شکل مستمر با دوستان در وزارت خارجه و دیگر بخش‌ها در تعامل هستیم و در تلاش هستیم که نگرانی به وجود آمده برای تجار و شرکت‌های خارجی را از بین ببریم.

اکنون به نظر می‌رسد نگرانی نسبت به ساعات و روزهای نخست تنش کاهش یافته باشد. تلاش حداکثری ما برگزاری قطعی و باکیفیت نمایشگاه در موعد مقرر است، اما مستمراً اوضاع را رصد می‌کنیم و خود را با تغییرات هماهنگ می‌کنیم. در هر حال چنانچه به حد نصاب مشخصی برسیم نمایشگاه را برگزار خواهیم کرد.

